

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра політичної соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

_____ 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

РОЗТИН МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ: RAGE AGAINST THE MASSCULT

рівень вищої освіти бакалавр
галузь знань **05 соціальні та поведінкові науки**
вид дисципліни за вибором
факультет міжфакультетська дисципліна

2021 / 2022 навчальний рік

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету

“30” серпня 2021 року, протокол № 10

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Литовченко Артем Дмитрович, к. соц. н., доцент кафедри політичної соціології;
Бойко Дмитро Миколайович, к. соц. н., старший викладач кафедри політичної соціології;
Нехасенко Оксана Василівна, старший викладач кафедри політичної соціології

Програму схвалено на засіданні кафедри політичної соціології

Протокол від “27” серпня 2021 року № 1

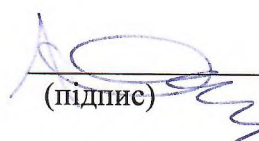
в.о. завідувача кафедри

(підпис) **В'ячеслав НІКУЛІН**
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від “27” серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис) **Юлія СОРОКА**
(прізвище та ініціали)

Програму вивчення міжфакультетської навчальної дисципліни “*Розтин масової культури: rage against the masscult*” складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** курсу є надання слухачам уявлення про наукові засади критичного ставлення до сучасного суспільства, зокрема до культури та різних культурних форм, що знаходять свій прояв у масовій культурі

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- розкрити сутність феноменів та процесів масового суспільства і масової культури;
- визначити теоретичний потенціал соціогуманітарних дисциплін в аналізі масової культури та її макро- і мікросоціальних ефектів;
- визначити місце масової культури в системі відтворення соціальних, соціально-політичних ієрархій;
- розглянути та проаналізувати такі поняття, як «культура», «масова культура»; «насильство»; «деконструкція»; «феноменологія»; «структуралізм» «споживацтво»; «легітимація»; «ритуал», «влада», «ідеологія», «латентне», «капіталізм», «спротив», «культурні стратегії», «інфантилізація в культурі» тощо.
- проаналізувати прояви масової культури як системи виробництва та відтворення споживацтва та панування в сучасній Україні та світі.

1.3. Кількість кредитів

для денної форми навчання – 3, для заочної форми навчання - 3.

1.4 Загальна кількість часів – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й, 3-й	2-й, 3-й
Семестр	
3-й, 5-й	3-й, 5-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
0 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
58 год.	82 год.

1.6. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна забезпечує розвиток наступних компетентностей:

ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 2 Логічність та послідовність мислення

ЗК 3 Креативність, здатність до системного мислення

ЗК 4 Здатність до критики й самокритики, толерантність

ЗК 9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК 10 Базові наукові знання з гуманітарних дисциплін, що сприяють розвитку загальної культури, естетичних та громадянських цінностей, та уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності.

Навчальну дисципліну спрямовано на досягнення таких результатів навчання:

ПРН 22 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв’язування завдань спеціальності, відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв’язки між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Студент має **знати**:

- основні теоретичні концепції в області вивчення культури, соціалізації, споживацтва, влади, панування, контролю;
- структури і практики панування та контролю, здійснювані агентами в різних актах і проявах масової культури;
- основні категорії та поняття, за допомогою яких можна досліджувати масові процеси та феномени культурної сфери в сучасному світі;

Студент має **вміти**:

- аналізувати повсякденну поведінку людей з використанням таких понять, як масові акти, культурна індустрія, соціалізація, споживацтво, символи, ритуали, соціальна дія, влада, домінування, символічний капітал тощо;
- досліджувати процеси пам'ятання, забування та згадування як втілення виробничих потреб культурної індустрії та маскультового маркетингу;
- аналізувати культурні та загалом символічні зміни сучасного українського та глобального суспільства як процеси та результати масового культурного виробництва та відтворення;
- здійснювати експертизу маскультового виробництва як трансляції владних стратегій, структур панування та паттернів споживацтва;
- виявляти економічне, політико-ідеологічне та стратифікаційне підґрунтя тенденцій культурного виробництва та споживання, визначати маніпуляцію в культурній площині;
- критично дешифрувати культурні повідомлення, зламувати (у тому числі власні) культурні коди, фіксувати маніпулятивні практики та протидіяти маніпулятивному впливу культпродуктів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Масова культура як об'єкт споживання та інструмент впливу

Дефінітивні та концептуальні засади аналізу масової культури. Масова культура як історичний продукт капіталістичного розвитку. Масова культура та культурне поле. Чому «масова культура» не дорівнює «культурі мас». Рівні та форми масової культури. Масова культура як індустріальне виробництво. Зрізи, виміри, параметри продукту масової культури. Потенціал впливу масової культури та його механізми його реалізації у соціальних процесах різних рівнів та сфер. Масова культура як дискурс. Латентні й маніпулятивні аспекти масової культури: необхідність «розтину» як засобу деконструкції та критики.

Тема 2. Життєвий цикл масової культури

Процеси культурного виробництва і споживання. Масова культура як надбудова індустріального капіталізму. Конвеєр проти натхненної праці, кліше проти творчості. Виробництво масової культури як політичний процес. Ринок масової культури: закономірності та особливості. Трансляція маскульту: маркетингове середовище, маркетингізація виробництва, формування попиту. Індустрія масової культури на прикладах конкретних сфер соціального життя. Роль і місце ЗМІ у трансляції масової культури. Споживання маскульту: відмінності від засвоєння творів культурного поля. Масове споживання як споживацтво: масова культура та споживацьке суспільство. Технологічні аспекти споживання масової культури.

Тема 3. Масова культура – дітям: особливості дитячого та підліткового маскульту

Діти та підлітки як споживачі продуктів індустрії та як інструментальні посередники між індустрією маскульту і культурним полем. Мультфільми та мультсеріали як продукт масової культури. Комікси як продукт масової культури. Іграшки як продукт маскульту і елемент маскультового споживацтва: серії, кросовери, версії, додатки, «мерч». Комп'ютерні та гаджетні ігри: від «плейстейшн» і «контрстрайк» до «броул старз» і «покемон гоу». Стирання межі між дитячим та дорослим маскультом: інфантілізація попиту на маскульт (супергеройське кіно, «дорослі» ігри тощо). Казки як маскультова версія міфів та легенд: від фольклорної до штампованої казки-фентезі. Колекціонування: трансформація практик із розвитком маскульту.

Тема 4. Територіальні модуси масової культури

Національні культури у маскультовому втіленні. Глобалізація та масова культура. Мультикультуралізм. Локалізація маскульту та масовізація етнічності та ідентичностей.

«Національне відродження» як продукт масової культури. Масова культура патріотизму та космополітизму. ЕтноМакДоналдс: масова культура глокалізованої повсякденності. Політкоректність як (екс)територіальний модус масової культури. Розтин дискурсу політкоректності.

Тема 5. Шаблони та жанри масової культури.

Масове кіно: дивитися зі скальпелем. Масова музика: слухати із вогнеметом. Масова література: читати із піколаксом. Спорт як індустрія суспільства споживацтва: все буде футбол. Туристичні та подорожувальні стилі життя як продукти масової культури. Радянські жанри та шаблони масової культури як унікальний кейс. Маскультовий артхаус та шаблон анти-кафе. Жаж-комедія-мелодрама-еротика-трансфер: обмежувальні ефекти жанрів та шаблонів масової культури.

Тема 6. Нормативний простір масової культури.

Міфологізація як процес виробництва та трансляції масової культури. Архаїзація як один з ефектів масової культури. Ідеологізація масової культури, в масовій культурі та масовою культурою. Атомізація як ефект маскульту: фіктивна індивідуалізація споживання на прикладі гейм-стримінгових сервісів та мем-шаблонів. Цифрова архаїзація. Поглинання маскультом: наука і освіта у ролі харчових добавок.

Тема 7. Сучасна політика як продукт та оператор масової культури.

Політичне та культурне поля: особливості взаємодії та взаємопроникнення. Культура як політика. Публічна політика як джерело масової культури. Публічність та масовість: від травестії до трансферу.

Тема 8. Масовізація інтимності та інтимізація масовості: масова культура сексу.

Еротика як жанр масової культури. Порнофікація еротики у масовому кіно та масовій літературі. Порноіндустрія: латентна легітимація масовою культурою. Секс і сексуальність: трансформації, відтворення та ре-виробництво у масовій культурі. Виробництво сексапільності. ЛГБТК+ і масова культура. Сексуалізація дитинства та дітей як тенденція масової культури. Політкоректність як інструмент масовізації інтимності. Дилеми та змагання маскульту: публічний спорт vs публічний секс.

Тема 9. Новітній інструментарій масової культури

Рейтингування як центральний інструментарій змагальницького характеру масової культури. Премії, хіт-паради, топ-тени та відзнаки з драгметалів як засіб маркетингової аристократизації маскульту. Масовізація комунікації: соціальні мережі та месенджери. Геймінг, шеймінг & хайпінг: маскульт у смартфоні.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	Усього	у тому числі				
		лекції	СР	лекції	СР	
Тема 1. Масова культура як об'єкт споживання та інструмент впливу	10	2	6	10	1	9
Тема 2. Життєвий цикл масової культури	10	4	6	10	1	9
Тема 3. Масова культура – дітям: особливості дитячого та підліткового маскульту	10	2	6	10	1	9
Тема 4. Територіальні модуси масової культури	10	2	6	10	1	9
Тема 5. Шаблони та жанри масової культури.	10	4	6	10	1	9
Тема 6. Нормативний простір масової культури.	10	4	6	10	1	9

Тема 7. Сучасна політика як продукт та оператор масової культури.	10	4	8	10	1	9
Тема 8. Масовізація інтимності та інтимізація масовості: масова культура сексу.	10	4	6	10	1	9
Тема 9. Новітній інструментарій масової культури.	10	4	6	10		10
Усього годин	90	32	58	90	8	82

4. Теми семінарських занять

Не передбачено

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Читати № 10 з додаткової літератури	6	9
2	Читати № 8 з додаткової літератури	6	9
3	Читати № 5 з додаткової літератури	6	9
4	Читати № 20 з додаткової літератури	6	9
5	Читати № 14 з додаткової літератури	6	9
6	Читати № 13 з додаткової літератури	6	9
7	Читати № 16 з додаткової літератури	6	9
8	Читати № 24 з додаткової літератури	6	9
9	Читати № 12 з додаткової літератури	10	10
Усього годин		58	82

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Елементи дистанційного викладання

Етап роботи	Форма роботи	Онлайн-платформа
1. Попередня підготовка	Опитування	Канал у Telegram
2. Подача нової інформації	Аудіозапис Тексти Відеоконференція	Google-classroom Google-classroom Discord
3. Тренування	Питання для самоперевірки Обговорення (чат, форум) Спостереження за явищем Перегляд фільмів	Telegram / Google-classroom Telegram / Discord Discord / Youtube Discord / Youtube
4. Виконання практичного завдання	Пошук відповідей на питання Інтерактивні практичні завдання	Google-classroom Google-classroom
5. Оцінювання	Виконання практичного завдання Письмова робота	Google-classroom Google-classroom
6. Рефлексія	Відповіді на рефлексивні питання	
7. Зворотній зв'язок	Чат, форум, опитування аудіо-, відео- або текстові повідомлення з коментарем	Telegram / Google-classroom / Discord

8. Методи контролю

Проміжне тестове завдання (20 тестів)

Приклад тестового завдання:

Оберіть вірну комбінацію ознак масової культури (одна вірна відповідь):

1. Відсутність справжнього духовного змісту, наявність примітивних елементів
2. Орієнтація на масову аудиторію, задіяння великої кількості талантів у створенні
3. Індустріальний характер виробництва, орієнтація на масову аудиторію
4. Задіяння великої кількості талантів у створенні, наявність справжнього духовного змісту

Письмовий залік (4 відкриті питання, одне з яких – аналіз кейсу; кожне питання 15 балів)

Критерії оцінювання кожного питання

<i>Високий рівень</i> 12 - 15 балів	- відповідь характеризується: повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням спеціальною термінологією; творчим креативним підходом; правильно визначені структури та продукти масової культури; коректно проаналізовано процеси виробництва, трансляції та споживання масової культури; здійснено експертизу інструментарію масової культури
<i>Середній рівень</i> 9- 11 балів	- відповідь характеризується: повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням термінами, поняттями; допущенням неточностей у викладі матеріалу; помилками при відповідях на питання; правильно визначені структури та продукти масової культури; є спроби аналізу процесів виробництва, трансляції та споживання масової культури; не здійснено експертизу інструментарію масової культури
<i>Низький рівень</i> 5-8 балів	відповідь характеризується: слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням деяких помилок у відповідях на питання; структури та продукти масової культури, що наведені в прикладах, визначені та схарактеризовані з істотними помилками; немає спроб аналізу процесів виробництва, трансляції та споживання масової культури; не здійснено експертизу інструментарію масової культури
<i>Незадовільний рівень</i> 0-4 балів	- відповідь характеризується: дуже слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням грубих помилок у відповідях на питання; неправильно визначені і схарактеризовані структури та продукти масової культури, що наведені в прикладах; немає спроб аналізу процесів виробництва, трансляції та споживання масової культури; не здійснено експертизу інструментарію масової культури

9. Методичні рекомендації з підготовки залікової роботи

Для отримання найвищої оцінки необхідно поєднати:

- коректне та послідовне використання матеріалів лекцій та першоджерел у відповіді – при використанні основних понять курсу (масова культура, споживання, розтин тощо), аналізі структур та продуктів масової культури, процесів виробництва, трансляції та споживання масової культури;
- критичне переосмислення окремих тез із матеріалів лекцій та першоджерел у відповіді – при виявленні недосконалості понять та концепцій, що використані в курсі;
- прозоре та аргументоване висвітлення авторської позиції – у порівнянні різних визначень основних понять курсу, при аналізі структур та продуктів масової культури, процесів виробництва, трансляції та споживання масової культури;
- використання самостійних прикладів, що не наводились в лекційному матеріалі та/або першоджерелах і максимально чітко ілюструють позицію автора – для

демонстрації навичок експертизи інструментарію масової культури та деконструкції дискурсу масової культури.

Для отримання оцінки, достатньої для заліку, необхідно:

- коректне та послідовне використання матеріалів лекцій та/або першоджерел у відповіді – при використанні основних понять курсу (масова культура, споживання, розтин тощо), аналізі структур та продуктів масової культури, процесів виробництва, трансляції та споживання масової культури;
- використання прикладів, що чітко ілюструють позицію автора – для демонстрації навичок експертизи інструментарію масової культури;
- самостійне викладення думок у відповіді (без елементів академічної недоброчесності).

10. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота										Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
40										60	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

11. Основна література

1. Адорно Т. Негативная диалектика : Пер. с нем. — М.: Академический проект, 2011. — 538 с.
2. Блумер Г. Символический интеракционизм. М. : Элементарные формы, 2017. 346 с.
3. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. М.: Добросвет 2000. 387 с.
4. Бойко Д. Н. Демонстративное потребление в поле подростковости: связь позиции и диспозиции // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2014, №1122. С. 119-124.
5. Бурдьє П. За ангажированное знание // Неприкосновенный запас. — 2002. — № 5 (25).
6. Бурдьє П. Символическое пространство и символическая власть // THESIS. 1993, №2. С. 137-150.
7. Бурдьє П. Социология социального пространства : пер. с фр. Москва, Санкт-Петербург, 2007. 288 с.
8. Бурдьє П., Пассерон Ж.-К. Воспроизводство: элементы теории системы образования : пер. с фр. Москва, 2007. 267 с.
9. Бурлачук В. Символ и власть: Роль символических структур в построении картины социального мира. – К. : Институт социологии НАН Украины, 2002. – 266 с. – с. 175
10. Бурлачук В. Символические системы и конституирование социального смысла // Социология: теория, методы, маркетинг. 2004. № 3. С. 147-155
11. Гофман И. Анализ фреймов: Эссе об организации повседневного опыта/ Пер. с англ. Р.Е. Бумагина, Ю.А. Данилова, А.Д. Ковалева, О.А. Оберемко под ред Г.С. Батыгина и Л.А. Козловой. М.: Институт социологии РАН; ФОМ, 2004. - 752 с.
12. Гребер Д. Утопия правил. О технологиях, глупости и тайном обаянии бюрократии. М. : Ад Маргинем, 2016 – 224 с.

13. Жижек С. Возвышенный объект идеологии. М.: Художественный журнал, 1999. 234 с.
14. Жижек С. Размышления в красном цвете. М.:Издательство «Европа», 2011. — 476 с.
15. Кляйн Н. NO LOGO: Люди против брендов. — М.: Хорошая книга, 2003. — 624 с.
16. Кляйн Н. Доктрина шока. Расцвет капитализма катастроф. М., 2009. 656 с.
17. Литовченко А. Д. Відчуження в політичній сфері; Гегемонія; Демонстративне споживання; Ідеологія; Наука і ідеологія; Споживання суспільство; Франкфуртська школа / Соціологія: терміни і поняття. Навчальний словник-довідник/ За загальною редакцією В. М. Пічі [Н. В. Ковалиско, Ю.Ф. Пачковський, О.І. Пташник-Сердюк та ін.]. Львів: «Новий Світ-2000», 2018 р. — с. 83; 96; 127; 194; 299; 552; 612
18. Литовченко А. Критическая социология Франкфуртской школы: между наукой и идеологией / А. Литовченко // Соціологічні студії : наук.-практ. журн. / уклад. Л. Й. Кондратик, С. А. Сальнікова. — Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. — № 1 (4). — С. 24-29
19. Лукач Г. История и классовое сознание. Исследования по марксистской диалектике. / Георг Лукач. - пер. с нем. С.Н. Земляного. - М.: Логос-Альтера, 2003. - 415 с.
20. Маркузе Г. Одномерный человек. М.: «Refl-book», 1994. — 368 с.
21. Маркузе Г. Эрос и цивилизация. Киев: Государственная библиотека Украины для юношества, 1995. — 314 с.
22. Миллс Ч. Р. Язык, логика и культура // Социологическое обозрение. 2012. Т. 11 № 1. С. 84-96
23. Нехаенко, О., Бойко, Д., Литовченко, А. (2018). Дискурсивное насилие как инструмент социологической легитимации идеологического порядка разделенного общества. Социологические студии, 2(13), pp. 37–4
24. Серто М. де. Изобретение повседневности. 1. Искусство делать / пер. с фр. Д. Калугина, Н. Мовниной. СПб.: Изд-во Европейского университета в Санкт-Петербурге, 2013
25. Спирина Э. Символ как ключ к пониманию // Знание. Понимание. Умение. 2006. №3. С. 181-184
26. Тернер В. Символ и ритуал. М. : Главная редакция восточной литературы издательства «Наука», 1983.
27. Фромм Э. Бегство от свободы / Перевод Г. Ф. Швейника. — Москва: АСТ, 2011. — 288 с.
28. Фромм Э. По ту сторону порабощающих нас иллюзий. Как я столкнулся с Марксом и Фрейдом // По ту сторону порабощающих нас иллюзий. Дзен-буддизм и психоанализ. — Москва: АСТ, 2010. — С. 5-214. — 320 с.
29. Фуко М. Интеллектуалы и власть: Избранные политические статьи, выступления и интервью / Пер. с франц. С. Ч. Офертаса под общей ред. В. П. Визгина и Б. М. Скуратова. — М.: Праксис, 2002. — 384 с. Фуко М. Надзирать и наказывать. Рождение тюрьмы / М. Фуко; [пер. с фр.]. — М.: Ad Marginem, 1999. — 480 с.
30. Фурс В. Н. Критическая теория «современности» (анализ формирования одной социально-философской концепции). — М.: Логос, 2004. — № 1. — С. 42-71.
31. Фурс В. Н. Социальная философия в непопулярном изложении. Вильнюс, 2006. 184 с.
32. Фурс В. Социально-критическая философия после «смерти субъекта» / Сочинения. В 2 т. Т. 1. — Вильнюс: ЕГУ, 2012. — 434 с.
33. Хомский, Н. Прибыль на людях: Неолиберализм и мировой порядок / Пер. с англ. Б. М. Скуратова. — М.: Праксис, 2002. — 248 с.

Додаткова література

1. Elias N. The Established and the Outsiders / Norbert Elias, John L. Scotson – NY: SAGE, 1994 – 199 p.
2. Акимова Д. В. Проблема символа в концепциях культуры Э. Кассирера и Н. Бердяева // Акимова Дарья Владимировна Проблема символа в концепциях культуры Э. Кассирера и Н. Бердяева // Вестник ЛГУ им. А.С. Пушкина. 2009. №3. URL:

- <https://cyberleninka.ru/article/n/problema-simvola-v-kontseptsyah-kultury-e-kassirera-i-n-berdyayeva> (дата обращения: 21.07.2018)
3. Бодрийяр Ж. К критике политической экономии знака : пер. с фр. Москва, 2003. 272 с.
 4. Бодрийяр Ж. Почему все еще не исчезло? [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://syg.ma/@alesya-bolgova/zhan-bodriiar-pochiemu-vsie-ieshchie-nie-ischiezlo>
 5. Болтански Л. Новый дух капитализма / Люк Болтански, Эв Кьяпелло // Логос, №1 (80), 2011. - с. 76-102.
 6. Бурдьё П. Практический смысл : пер. с фр. Санкт-Петербург, 2001. 562 с.
 7. Бурдьё П. Рынок символической продукции : пер. с фр. // Вопросы социологии. 1993, № 1/2. С.49-62.
 8. Грибанов И.Н. Основные направления исследования символа / И.Н. Грибанов // Гуманитарные и социальные науки. Философия 2008. № 1 С. 7-12
 9. Гринфилд А. Социология смартфона [Электронный ресурс] / А. Гринфилд. – Режим доступа: <http://fastsaltimes.com/sections/technology/1404.html>
 10. Дикань Б.А. Социологический анализ мобильных гаджетов: прагматический поворот vs акторно-сетевая теория Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, 2017 р. с. 263-268.
 11. Зиммель Г. Ручка вазы. Эстетический опыт / Георг Зиммель // Социология вещей. Сборник статей / Под. ред. В. Вахштайна – М.: Издательский дом «Территория будущего», 2006. – С. 43-47.
 12. Зиммель. Рама картины. Эстетический опыт . Зиммель. Руина. // Зиммель Г. Избранное. Т2.;
 13. Йоргенсен, Марианне В., Филлипс, Луиза Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод / пер. с англ. — 2-е изд., испр. — Х.: Изд-во «Гуманитарный центр», 2008. — 352 с.
 14. Кассирер Э. Философия символических форм. / Кассирер Эрнст - С.А. Ромашко, перевод, 2002 Том 1. Язык. М.; СПб.: Университетская книга, 2002. 272 с
 15. Литовченко А.Д. Парадоксальность дискурс-анализа в социологии / Литовченко Артём // Нові нерівності – нові конфлікти: шляхи подолання. Тези доповідей та виступів учасників III Конгресу Соціологічної асоціації України. Харків, 12-13 жовтня 2017 року. – Харків: Видавничий центр Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2017. – с. 454-455
 16. Пирс Д. Р. Символы, сигналы, шумы. Закономерности в процессе передачи информации / Д. Р. Пирс. – М.: Мир, 1967. – 334 с.]
 17. Попова И. Повседневные идеологии. Как они живут, меняются и исчезают. К. : Ин-т социологии НАНУ, 2000. 219 с.
 18. Сkochилова В. Идеология как символическая система // Вестник Томского государственного университета. Философия. Социология. Политология. 2008. №2(3). С. 124-127.
 19. Смирнов А. Теоретические модели субъективации: Л. Альтюссер, С. Жижек, А. Бадью // Вестник Бурятского гос. ун-та. Философия. Социология. Политология. Культурология. 2009. № 14. С. 96–101
 20. Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности / М. Фуко; [пер. с франц., комм. и послесл. С.Табачниковой]. – М.: Касталь, 1996 – 448 с.
 21. Хоркхаймер М., Адорно Т. Диалектика Просвещения: Философские фрагменты. М.: Медиум, 1997
 22. Элиас Н. О процессе цивилизации: Социогенетические и психогенетические исследования. М.; СПб, 2001.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Келле В. Ж. [Процессы глобализации и динамика культуры](#) // [Знание. Понимание. Умение](#). — 2005. — № 1. — С. 69-70.

2. Колин К. К. [Неоглобализм и культура: новые угрозы для национальной безопасности](#) // [Знание. Понимание. Умение](#). — 2005. — № 2. — С. 104-111.
3. Колин К. К. [Неоглобализм и культура: новые угрозы для национальной безопасности \(окончание\)](#) // [Знание. Понимание. Умение](#). — 2005. — № 3. — С. 80-87.
4. Комплектов В. Г. [Глобалистика - плод междисциплинарного консенсуса](#) // [Знание. Понимание. Умение](#). — 2005. — № 3. — С. 97-100.
5. [Луков Вал. А. Воспитание как ответ на вызовы глобализации \(начало\)](#) // [Знание. Понимание. Умение](#). — 2006. — № 1. — С. 101-109.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Фундамент масової культури: капіталістичне виробництво і капіталістичне споживання
2. Паттерни та шаблони масового кіно: маркетингові ефекти
3. Паттерни та шаблони масової музики: маркетингові ефекти
4. Паттерни та шаблони масової літератури: маркетингові ефекти
5. Яку стратегію маскульту втілює «етноМакДоналдс»? Відповідь поясніть.
6. Простежте зв'язок глобалізації та масовізації культури у процесуальному розрізі.
7. Парадокси ідентичності масової культури
8. Політкоректність: від дискурсу до культурної норми
9. Національне відродження: виробництво та споживання
10. Пастки мультикультуралізму як стратегії маскульту.
11. Стиль життя та його функції в масовій культурі
12. Міфи масової культури
13. Інфантилізація як ефект масової культури та засіб її розповсюдження
14. Сексуалізація дитинства в масовій культурі: логіка та мета
15. Архаїзація як ефект масової культури та засіб її розповсюдження
16. Час життя мему проти часу життя анекдоту: як історично трансформується масова культура
17. Масова культура та масова ідеологія: взаємозв'язок та порівняння
18. Схарактеризуйте поле масової культури порівняно із будь-яким іншим соціальним полем
19. Схарактеризуйте будь-який жанр масової культури крізь призму конструювання попиту
20. Масова культура й трансформування моральності
21. Масова культура як культура дозволу та латентної заборони
22. Публічність як оболонкова характеристика масової культури
23. Маркетинговий сенс змагальності як характеристики масової культури
24. Рейтинги, премії, хіт-паради як інструменти масової культури
25. Масова культура як аспект суспільства споживання
26. Масовізація комунікації як елемент масової культури. Медіакультура.
27. Публічна політика як джерело масової культури.
28. Конформність та інфантильність як продукт масової культури

Приклад завдання для аналізу кейсів:

- Проаналізуйте маскультову складову кінострічки "Зелений слоник" (С. Баскова, 1999 р.)